AFGHAN GERMAN ONLINE
http://www.afghan-german.com
http://www.afghan-german.de
افغان جرمن آنلاین

مسئوولیت متن و شکل بدوش نویسندهٔ مضمون میباشد، عقیدهٔ نویسنده لزوماً نظر افغان جرمن آنلاین نمی باشد.

پوهندوی آصف بهاند

۲۰۱۹/۰۹/۰۹

د افغانستان تر حملو لاندې تعلیمي نصاب

او محکوم زدکوونکي

ویل کېږي چې د افغانستان په ځینو سیمو کې د بهرنیانو او طالبانو تعلیمي نصاب تدریسیږي، زه دا د افغانستان د نوي نسل د روزلو په برخه یوه لویه او اساسي ستونزه گڼم. ما پخوا هم د معارف د تعلیمي نصاب او اړوندو ستونزو باندې خپل نظریات د مقالو په لیکلو او خپرولو سره څرگند کړي وو، خو هغو ته نه یوازې پاملرنه و نه شوه، بلکې په لوستلو باندې یې هم ښایي چا خپل وخت نه وي ضایع کړی.
یو وطن، څو تعلیمي نصابونه، چېرې دولتي، چېرې پاکستاني، چېرې امریکایي، چېرې طالبي او چېرې...
خوار زدکوني بد اقتصادي حالت او په یو وخت کې څو ډوله د ښوونځي یونیفورم، پاک ذهنه شاگردان او څو ډوله درسي کتابونه، جلا فکرونه او...
وا وا وطن، نوی نسل به ډېر ښه وروزل شي.
زما د یادو مقالو له ډلې نه په یوې مقالې کې چې سرلیک مې ورته **«نوی تعلیمي نصاب، نوي ستونزي او د چاړواکو دریغ»** ټاکلی و، د تعلیمي نصاب او ورسره اړوندو ستونزو په هکله **داسې** راغلي دي:

«... د ۱۳۹۶ ام کال په حمل کې مې په کابل کې یو فرهنگي دوست هیله را نه وکړه چې د معارف وزارت یو لوړ پوړی چاړواکی غواړي درسره وگوري، هغه د ډیرو کاري مصروفیتونو په وجه نه شي کولای چې بل چیرې دي وگوري، هیله داسې ده چې ته به، معارف وزارت ته، د ده د کار دفتر ته ورشې. ما ومنله او د چاړواکي له لوري په ټاکلي وخت ورغلم. سکرتر یې پرته له دې چې پاس وگوري، راته وویل:

ـ څه غواړې؟

ـ ښاغلي راغوښتی یم،

ـ هغه وخت نه لري،

ـ زه ده خپله په همدغو بجو او ساعت راغوښتی یم او...

ـ هغه په مجلس کې ناست دی،

ـ ته کینه، انتظار وباسه!

زه هم څو شیبې کیناستم، خو ښاغلی رامالوم نه شو، له ځان سره مې وویل چې سړی به مصروف وي، وعده به یې هیره وي، څه په خپل کار پسې دي. له وزارت نه په وتو وم چې په دهلیز کې په مخه راغی. بیرته یې دفتر ته بوتلم او په ډیر حق په جانبه لهجه یې راته کړل چې مصرف وم.

دې ښاغلي ته زما د زدکړو او کاري تجربې کچه مالومه وه او زما د لیکنو په باب یې هم پوره مالومات درلود. ورسره کیناستم، راته وې ویل:

«موږ غواړو درسي نصاب ته نوې کتنه وکړو، ته له موږ سره مرسته وکړه او...»

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکاری ته رابولي. په دغه پته له موږ سره اړیکه ټینگه کړئ maqalat@afghan-german.de
یادونه: دلیکنې د لیکنیزې بڼې پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هیله من یو خپله لیکنه له رالیږلو مخکې په ځیر و لولئ

ما هم د زړه له کومي او په مینې سره د مرستې وعده ورسره وکړه او ورته و مې ویل:

ـ کله، چیرې او څنګه مرسته؟

ـ ده قلم، کاغذ را واخیستل، زما ایمیل او تیلیفون یې یادداشت کړل او وې ویل چې بیا غږ درباندې کوم. دا دی یو کال نه لږ ډیر وخت اوښتی، خو ښاغلي تر اوسه غږ نه دی کړی.

زما له نظره تر څو چې د یوې ټولنې نوی نسل، په نوې او عصري بڼه ونه روزل شي، د هغې ټولنې او هغو خلکو ژوند به همداسې وي لکه زموږ د ټولنې او خلکو روان ژوند. نوره مو خوښه! ښایي زه به تیروتی یم.»

سره له دې چې اکثریت هېوادوال هیله لري او ځینې مدني او خیریه ټولنې عملاً دې ته کار کوي چې په ټول هېواد کې تعلیم عام کړي او په هر ښار او لا هر کلي کې ښوونځی جوړ کړی چې یوه ډېره عملاً فعاله مدني ټولنه د قلملار ټولنه ده. د دې ټولنې فعالین ښار په ښار او کلي په کلي ګرځي، څو تړلي ښوونځي پرانیزي او د کتابتونونو په پرانستلو سره د سواد او پوهې کچه عامه کړي. دغه یې د ۲۰۱۹ کال د سپتمبر د اومې نېټې یو پوست دی چې په ښکاره یې لیکلي دي چې ښوونځي ته تګ د ډېرو ستونزو د حل ډېره ښه او وړیا نسخه ده:

«له جګړې د خلاصون لاره،

د سولې او پرمختګ لاره،

له نړۍ سره د سیالۍ لاره،

د یو ودان افغانستان لاره،

نن یې وخت دی، په خپل کور کلي او سیمه کې کمپاین وکړئ چې یو ماشوم هم له زده کړو پاتې نسي. دا د هر فرد مسولیت دی.»

#penpath

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له موږ سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de
یادونه: دلیکنې د لیکنېزې بڼې پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هیله من یو خپله لیکنه له رالیږلو مخکې په ځیر و لولئ

خو که یي د افغانستان دوښمنان او زموږ خپل ټوپکیان ارامه پرېږدي.

د افغانستان په ښونځیو او تعلیمي نصاب کې اوس نویو ستونزو سر راجګ کړی دی: اول ښوونځی نه وي، چې د ښوونځی او ښونکي په نامه څه پیدا شي او کار پیل کړي، بیا د جنسي تېري او بیلابیلو زورونو ستونزې رامنځته کېږي، وروسته له دې د جنت او حورو شوقیان ښونځیو، زدکونکو او ښونکو ته بمونه او ماینونه ږدي، اوس لا د څو تعلیمي نصابونو او یونیفورمونو مالګه و مرچ هم وربانديې ودوړول شول. د بهرنیانو تعلیمي نصابونه که زموږ پر ښونځیو تطبیق شول، بیا د خپل کلتور، خپلې ژبې، خپل تاریخ، خپلو ملي ویاړونو او... تمه به له نوي نسل څخه، نه کوئ. مثلاً که زدکوني د پاکستانی تعلیمي نصاب له مخې وروزل شول، د هغه زدکونکي نه ته د زمري د اته ویشتمې او شاه امان الله د یادونو او نومونو تمه مه کوه، ځکه هغه به بیا د قاید اعظم؟ او چوده اګست؟ داستان درته بیانوي. دغسي نور مثالونه.

نو دغسي ده چې موږ افغانان د خپلې ناپوهی له مخې ځانونو ته ستونزې جوړوو او خپل نوی نسل هم د هغو ستونزو په جال بندوو.
کله چې د امریکا جمهور رئیس دونالد ترومپ د خپلو سیاسي تېروتنو په لړ کې طالبانو ته د مخامخ خبرو زمینه برابره کړه، د طالبانو د پوښتنو او غوښتنو ګراف ډېر لوړ لاړ او د خبرو، سیاست او ټوپک کارولو په ډګر کې زمریان ورنه جوړ شول، نو هماغه و چې د افغانستان هره سیمه به یې چې لاندې کړه، نو خپل قوانین به یې په کې جاري کړل چې له هغې ډلې نه یو هم په ښوونځیو کې د تعلیمي نصاب او یونیفورم موضوع ده.

د افغانستان دولت کور دننه او تر کور د باندې دومره ستونزې لري چې دې موضوعاتو ته یې پام هم نه وراوړي. بهرنی خیریه مؤسسې د خپلو سروې ګانو په پایله کې ښیي چې «لوی شمېر افغان ښوونځیو کې د طالبانو نصاب تدریسېږي»؛ د افغانستان د ښوني او روزني وزارت د دې پر ځای چې د دې ستونزو مخه ونیسي، کرار پټه خوله ناست دی. تاند وېبپاڼې د ۲۰۱۹ کال د سپتمبر پر شپږمې نېټې یو [ریوټ](#) خپور کړ چې په دې اړوند داسي په کې راغلي دي:

«تاند، جمعه، د سنبلې ۱۵مه: د افغانستان لپاره د سویډن کمېټه وايي، لا هم د دغه هېواد لوی شمېر ښوونځیو کې د طالبانو نصاب تدریسېږي.

سویډن کمېټه وايي، طالبانو ترې څو ځله غوښتې دي چې د دوی تر ولکې لاندې سیمو کې دې ښوونځیو ته د نصاب جوړولو کې ورسره مرسته وکړي.

افغانستان لپاره د سویډن کمېټې مشر اندریس وايي، د طالبانو تر ولکې لاندې سیمو کې چې دوی هم ځیني فعالیتونه کوي، ورته معلومه شوې چې ښوونځیو کې د طالبانو په خوښه نصاب تدریسېږي.

ښاغلي اندرس زیاته کړې چې دوی ته هم په لرې پرتو سیمو کې د طالبانو له لوري تر ټولو لویه ستونزه د امنیت ده ځکه ښکیل لوري د جګړې قوانین نه مراعاتوي.

سویډن کمېټه له ۴۰ کالو راهیسې په افغانستان کې بشري او ښووني برخه کې مرستې کوي، خو په دې وروستیو کې یې د څو کارمندانو د وژل کېدو له کبله په افغانستان کې خپل فعالیتونه تر نامعلومې مودې وځنډول.»

د تعلیمي نصاب د بدلون تر څنګه جنګي ډلې د نویو سیمو له نیولو وروسته د زدکونکو یونیفورم هم بدلوي. نو هغه کورنی او ماشومان چې د خپتې د مړولو او تن پټولو توان نه لري، څنګه کولای شي چې د دولتي قوانینو له مخې یو ډول یونیفورم برابر کړي او د طالب په فرمایش بل ډول یونیفورم. ښه مثال یې د طالبانو له خوا د غزني ولایت د ځینو سیمو لاندې کول او د یونیفورم د بدلولو امر. بیا یې هم په [تاند](#) کې لولو:«

د غزني د ۲ ولسوالیو ښوونځیو ته د طالبانو یونیفورم

غزني کې ولایتي شورا او خلک وايي، د نوي ښوونیز کال پیلېدو سره وسلوال طالبانو د دې ولایت دوو ولسوالیو کې زدکوونکو او ښوونکو ته د یونیفورم په ګډون مختلف اصول وړاندې کړي دي.
د ولایتي شورا غړی حسن رضا یوسفي وايي: طالبان تر خپلې اداري او ولکې لاندې سیمو په تېره بیا خواجه عمري او جغتو ولسوالیو کې خپل تعلیمي نصاب پلې کول غواړي:

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکاری ته رابولي. په دغه پته له موږ سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de
یادونه: دلیکنې د لیکنیزې بڼې پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هیله من یو خپله لیکنه له راالیږلو مخکې په ځیر و لولئ

زدکوونکي به سپین کالي اغونځي او سپینه خولۍ به په سروي. زدکوونکي به هم په افغاني لباس کې له حجاب سره ښوونځیو ته حاضریږي. له تنګو او د لنډو کالیو له اغوستلوبه ډډه کوي او ښوونکي به په ښوونځیو ځانونه نه سینګاروی.
د نوموړي په خبره، طالبانو له ښوونځیو غوښتي چې نجوني باید سپینې جورابي په پښو نه کړي:
په حجاب کې به وي. تور کالي به اغونځي. بله خبره دا ده چې د مدني معلوماتو کتاب په تیر کې لوستل کیده اوس یې هغه له مهالویش ایستلی دی.
د غزني اوسیدونکی ذاکرالله دا هم وایي،چې په خواجه عمري ولسوالي کې چې کوم استادان مقرریږي، باید د طالبانو معارف ته ورشي او امتحان ورکړي.
د غزني د پوهني رییس محب الله انصار په دې باور دی چې د طالبانو له خوا دا ډول مقرراتو رامنځ ته کول، به په غزني کې د پوهني په بهیر کوم منفی اغیز ونه کړي:
هغه لباس چې د طالبانو له لورې یې وړاندیز شوی دی. اسلامي او افغاني لباس دی. چې د افغانستان په کلیوالو سیمو کې یې اغوستل دود دي.
انصار د طالبانو د تعلیمي نصاب خبره نه مني، خو وایي، په جغتو ولسوالی کې د هلکانو او نجونو مختلط ټولګي تر دولسمو ټولګیو پوري موجود و. طالبانو ورته ویلي دي. چې دا ټولګي سره بیل کړي.
د غزني په زیاتره ولسوالیو کې لا هم ځینې داسې باورونه او دودونه واکمن دي، چې خلک نه پریږدي خپلې لوڼه ښوونځیو ته ولیږي او که یې بیا اجازه هم ور کوي یوازې تر دریم ټولګي پوري وي.
په تیر کې هم د غزني د پوهني رییس محب انصار ویلي چې د ۱۵ کلونو په موده کې له کابو څوارلسو ولسوالیو یوه نجلۍ هم نه ده فارغه شوې»
دا واقعاً د ژړا وړ ده چې دا خلک څه وکړي، چا ته ورچغې کړي او له چا نه مرسته وغواړي؟ دغو ستونزو ته په کتو سره، سړی دې هک حیران شي چې زموږ نوی نسل، زموږ ښونځي ته تلونکي ګلالي کوچنیان او د هغوی میندي پلرونه څه وکړي، سیمي او ولسوالی او ولایتونه خو هره ورځ، هره اونی او هره میاشت لاس په لاس کیږي؛ کله د دولت تر ولکي لاندې او کله یې هم د مخالفینو تر ولکي لاندې، کوچنیان او ښونکي څه وکړي د چا ومني، یو ورته وایي فزیک او کیمیا علم دي، د علم په زدکړې سره پرمختګ او د ښه ژوند زمینه برابرېدای شي؛ بل ورته وایي چې ساینسي مضامین کفر دی، تدریس یې منع دی.
زموږ کوچنیان او زموږ نوی نسل او د هغوی کورنۍ زدکړو ته دومره لیواله دي چې که په وچ ډاګ تر سره لمر لاندې او په سپیرو خاورو کې

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له موږ سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de
یادونه: دلیکني د لیکنیزې بني پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هیله من یو خپله لیکنه له رالیږلو مخکې په ځیر و لولئ

هم درسي ټولګی او ښوونکی وي، د زدکړو له پاره حاضر دي، خو که يې زموږ نا اهله، ناپوه ځانغوښتونکي جګړمار په کرار پرېږدي چې د نوي ژوند «الف» او «ب» زده کړي، هغوی يې ځکه نه غواړي چې دا کوچنيان که په څه باندې پوه شي، بيا به ټوپکيان خپل جنګيالي له کومه راولي، په پوهه سمبال نوی نسل خو د هغوی جګړو او وژنو ته «نه» وايي.

اوس چې بيا د افغانستان د جګړې تنور په تودېدو او لا سره کېدو دی، د دوښمنو هېوادونو او ټوپکي ډلو د لا نا وړه استفادو زمينه ښه برابره ده، نو هر څوک، هره ډله ، هر هېواد او لا هر مذهب هڅه کوي چې زموږ معصومو کوچنيانو ته په ذهن کې خپلې عقيدې او خپلې غوښتنې او خپل عقيدوي او لا نظامي پروګرانونه ترزيق کړي.

د کرکې اور ته نور سونتوکي مه ور اچوئ!

افغان جرمن آنلاين په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له موږ سره اړيکه ټينګه کړئ maqalat@afghan-german.de
يادونه: دليکني د ليکنيزې بڼې پازوالي د ليکوال په غاړه ده ، هيله من يو خپله ليکنه له راليږلو مخکې په ځير و لولـئ